

[1234567]

7.ט.

[1234567]

אפשרות הנבואה בזמן הזה

...אף שאמרו¹ "משמתו נביאים האחרונים חגי זכרי ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל", שמזה משמע לכאורה, שא"א שיקום נביא בזה"ז — אינו, כי מפורש בכ"מ בדברי חז"ל² שהיתה גם לאח"ז³ השראת רוח"ק⁴; ועכשיו צ"ל דמה שאמרו "נסתלקה רוח"ק מישראל" הכונה שמני אז לא היתה מצויה כמקודם, אבל לא שבטלה לגמרי⁵. כלומר: מכיון שאין הנבואה שורה אלא במי שעלה והגיע לכו"כ מעלות גדולות, שהן הקדמה והכנה לנבואה, כמבואר ברמב"ם⁶, ולכן כשאכשור דרי (בתמי') ואם הראשונים כמלאכים אנו כו'⁷ אין בני אדם ראויים לנבואה — אבל לא שנפסק גילוי הנבואה באופן של גזר מלמעלה.

ועפ"ז מדויק הלשון "נסתלקה רוח"ק מישראל" ולא "בטלה" או "פסקה" (כהלשון בגמרא שם בנוגע לכמה דברים שבטלו) כי לא בטל ולא נפסק גילוי הנבואה, אלא שנסתלק מלמטה, כיון שאין בנ"א הראוי לקבלת הנבואה.

[1234567]

- (4) להעיר מר' עזרא הנביא מבעלי התוס' (גיטין (פח, א) ד"ה ודילמא ועוד).
(5) ובמכ"ש ממ"ש התוס' (שבת כ, ב ד"ה אנן. וכ"ה בר"ש פ"ט מ"ב דכלאים) שמה שאמרו בסוטה (שם) "משחרב מקדש ראשון בטלה כו' וזכוית לבנה" לא לגמרי בטל אלא שלא הי' נמצא כ"כ.
(6) הל' יסוה"ת פ"ז. פ"ז משמונה פרקים שלו. מו"נ ח"ב פל"ב. הקדמתו לפה"מ.
(7) שבת קיב, ב.

* ע"ד הקבלה ראה ש' רוח"ק (להאריך"ל) בתחלתו. ש' היחודים בתחלתו.

- (1) יומא ט, ב. סוטה מח, ב. תוספתא שם פ"ג, ד. סנה' יא, א.
(2) וראה פרקי גילויים להר"ר מרגלית בפתיחתו לשו"ת מן השמים. וש"נ.
(3) ואף שאין זה* כאותה הדרגה של השראת רוח"ק שהיתה אצל הנביאים [וראה אגה"ק (סכ"ב): "ההיתה כזאת כו' אף לגדולי חכמי ישראל הראשונים כתנאים ואמוראים וכו' כ"א לנביאים ממש אשר היו לפנים בישראל כשמואל הרואה וכו'"]. מ"מ בכללות ה"ז דרגא בנבואה (וכמ"ש שם: "אשר כל רז לא אניס להו ונהירין להון שבילי דרקיע". וגם בהשלילה כותב: "נביאים ממש"). וראה בפנים מאגרת תימן.

אבל באם יהי' בנ"א הראוי לקבלתה, תשרה עליו רוח"ק ונבואה גם בזמן הזה.

ע"פ הנ"ל מתורץ ומובן הא דהרמב"ם אף שמבאר כו"כ פרטים בנוגע לנבואה אינו מזכיר כלל⁸ שאין נבואה משמתו נביאים האחרונים (עד לפני ביאת המשיח⁹); וכפרט שמביא גם פרט בשלילת הנבואה¹⁰; "ואפשר שלא תשרה"¹¹, ואעפ"כ אין בדבריו שום רמז שא"א שתשרה בזמן הזה. ואדרבה: לאחר שהוא מונה התנאים הנצרכים לנבואה מסיים "מיד¹² רוח"ק שורה עליו", הרי שהנבואה תלוי רק בענינים אלו¹², ולא בשום תנאי אחר¹³.

ויתר מכן מבואר ב"אגרת תימן" להרמב"ם: "שזה שאמר בלעם¹⁴ כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל יש בו סוד, שמן העת ההיא יש לחשוב כמנין שיש מששת ימי בראשית ועד אותה העת ותחזור הנבואה לישראל כו' ונבואה זו נאמרה בשנת הארבעים לצאתם מארמ"צ, ותמצא התחלת החשבון עד אותה העת אלפים ארבע מאות שמונים ושמונה שנה, שהסימן בתפ"ח גאולים, ולפי התיקש הזה והפי' הזה תחזור הנבואה לישראל בשנת ארבעת אלפים תשע מאות שבעים ושש ליצירה"¹⁵ — הרי מפורשת דעת הרמב"ם דלא זו בלבד שיש אפשרות לגילוי הנבואה בזה"ז, אלא ש"תחזור הנבואה לישראל".

(12) וכן נראה דעת החנוך שכותב (מצוה תקטז) "ונחגת מצוה זו (דשמיעה לנביא) בזו"נ כל הזמן שימצא נביא בינינו", ואין כותב שנחג רק בזמן הבית וכיו"ב.

(13) ולהעיר מל' הרמב"ם בהל' יסוה"ת (פ"ט ה"ב): "וכן אם צונו כו' וכן אם יאמר לנו הנביא כו'" (ולא "וכן אם צוה כו' וכן אם יאמר הנביא"). וראה גם בהקדמתו לפיה"מ: "אילו איש נביא שנתבררה אצלנו נבואתו כו' יאמר לנו ביום שכת שנקום כו' הי' חובה עלינו אנחנו וכו'".

(14) בלק כג. כג.

(15) כן הוא בשלשלת הקבלה (אף

8) ומ"ש בהל' יסוה"ת פ"ט ה"כ "כמו שאמר האחרון שבהם", וכוונתו למלאכי — הכוונה בזה שהוא האחרון דתקופת הנביאים [וכהלשון בגמרא: נביאים האחרונים], כי אחריו כבר התחילה תקופת אנשי כנסת הגדולה. אבל לא שאחריו אא"ל נביא. וראה לשונו בהקדמתו לפיה"מ: כמו שאמר הנביא מסיים הנביאים כו'.

(9) אגרת תימן המובא להלן.

(10) הל' יסוה"ת פ"ז ה"ה.

(11) ידועה השקו"ט מהסתירה ממו"נ ("כ"כ פל"ב ד"ה והדעת השלישי) שכתב "אפשר שלא יתנבא זה ברצון אלקי" (וראה לח"מ הל' יסוה"ת רפ"ז).

ועוד ועיקר: הרמב"ם ממשיך שם (באגרת תימן¹⁶) אודות אחד (שהי' קרוב לזמנו) שניבא על כו"כ דברים וכולם נתקיימו, ומוסיף: "המופת הזה (המבואר שם לפנ"ז — אודות האיש ^{אוצר החכמה}הוא שניבא) הוכיח לעיני כל שהוא נביא באין ספק" — הרי דלא זו בלבד שהי' קבלה לאביו של ^{הרמב"ם}הרמב"ם "שקבל מאביו ומאבי אביו והוא קבל הדבר" שתחזור הנבואה לישראל, אלא שהוא גם מעיד שקרוב לזמנו הי' "נביא באין ספק".

[1234567 r-mad]

[תתיח 1234567]

הגהת הסה"ד, וכן, בכלל, הספק בגירסא הנכונה באגרת הרמב"ם, שהרי מוכחי קראי דנבואת כלעס היתה בשנת הארבעים — (ולא ל"ח) — ליציאת מצרים, ז.א. בשנת ב' אלפים תפ"ח, ועל פי זה "כעת" — הוא ד' אלפים תתקע"ז.
16) בכמה הוצאות נשמט.

שאינו מתאים לחשבונו שם) ובקובץ תשובות הרמב"ם (ליפסיא, תרי"ט), אבל בסדר הדורות מגי' — בשה"ק — שצ"ל תתקע"ב. וכן הוא גם כפי' של ר' יהודה אלברצלוני על ספר יצירה וקה"ע בירושלמי (שבת ספ"ו) — תתקע"ב. וי"א אשר בכ"י אגרת זו נמצא תתק"ע. וצע"ג